

Издава Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чети
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчаних.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Преплате ишаде се у
плаћеним новчаним
предплаћеним новчаним
Црнотрговцима на Цетињу,
и може се и картон укуп-
ним на пошту у Цетињу,
Долни ишаде се укупним
укупним новчаним.

За сваку плаћу се на
реду бирају 3к одговарајуће
и на дужи пријемнице.

ЦЕТИЊЕ, 5. Јуна

Вијести, које су нам ове недјеље стигле из Каира и Александрије, казују јасно да је положај у Мисру постао најозбиљнији. Он је већ крваво обиљежен, а то му је обиљежје најопакије, јер обично за собом носи пошљедице негодне и неспорачуиве.

У недјељу 30. Маја потекла је крв у Александрији. Како нам телеграм у кратко јавља, потукли су се урођеници са јевропљанима и ту је било доста мртвих. Сувише рањени су консули енглески, грчки и талијански.

У телеграму не каже нам се узрок овој несрећи, но ласно му је догледати се, када се на око узму све прилике, које су том догађају у Мисру претходиле.

Има већ комад времена, како се јавља из Мисира, да је урођеничко становништво заузело врло непријатељско расположење према дошљацима из Јевропе. Ово расположење још се већма дражило гласовима о иностраној интервенцији, који су добили и потврду своју, када су се пред Александријом укалани ратни бродови енглески и француски. А можда је и вјештачким средствима расиричавана мржња против Јевропљана од стране онијех, којима то у рачун иде.

У сљедећ свег тога почеле су стицати вијести, како се странци у великим масама, нарочито они из унутрашњости, селе из Мисира. Раууије се, да их је пут водио преко Александрије, и ту мора бити да су се, на несрећу своју, прошле недјеље згрули у великом гомилама.

Слава ласно ухвати, кад се близу примакне к ватри. Нек један варница паде, па је пламен готов.

Тако је било прошле недјеље у Александрији. Једна пријева ријеч, један мрк поглед, један случајни сукоб или неспоразум довољан је био да произведе ону крваву сјечу, у којој паде толико људских глава. Консули енглески, грчки и талијански, који су, за цијело само у човјекоубивој намјери, изишли да мир узурјају свјетину и да својом особом законе своје сународнике, бише рањени од људи, којима је без сумње нашла крв на очи, те нит хтједоше нит могоше у крвавом заговору да праве разлику између консула и неконсула.

Крв је легла, главе су пале. У рањеним консулима рањена је Инглешка, Грчка и Италија. Рањене су и остале силе чији су тамошњи представници можда само срећним случајем чиставу чкару из ове несреће изијели; рањена је, на пошљетку, и част цијеле Јевропе.

Зло је учињено, ваља га лијечити. Но ко да га лијечи? Како? и су чим?

У познитој једној депеши из Александрије каже нам се, да су Дервиш-паша и кедив искази од порте, да им пошље у помоћ 18.000 члесте турске војске.

Ту нам се намеће питање: шта хоће Дервиш-паша са овом војском? и које су праве намјере султанове у Мисру? а шта онет смијерају јевропске силе да чине, нарочито пак Францеска и Инглешка?

Што се тиче порте и султана, њихова политика према Мисру добија све јасније облике и данас се већ чисто види као на дану. Рекли бисмо да је ова политика основана на ширем темељу, који је у Цариграду израђен одмах иза берлинског конгреса, а с благословом гвозденог човјека у Берлику. Главна основа те политике

као да се састоји у том: да се Турска приједињенем исламског свијета осплаши и подобро накнади за све што је изгубила у Јевропи.

Данашње држање портино у мисирском питању само је пошљедница те политике. Порта иде очевидно на то, да претвори Мисир у једну провинцију Турске, да јој уништи дојаконску полунезависност и да суверенска права султанова протегне, утврди и обезбиједи у Мисру. Тога ради изаслат је Дервиш-паша у Мисир; тога ради овај иште у помоћ 18.000 турских војника.

Истина, на дипломатском „шах-брету“ ствари изгледају друкчије. Ту се порта представља силама као неспино јакњешце, које је изаслало Дервиш-пашу само тога ради, да би успостави ред у земљи, утврдио власт кедиву и подржао дојаконске стале (status quo) у Мисру. Биће без сумње да ће порта тијем истијем побуђењима разложити пред Јевропом и то што Дервиш-паша тражи 18.000 војника.

Порта је, као вагда, врло мудра, и зна с ким има посла. Зна она, да је то стара Јевропа, коју је она не један пут на тај начин повукла за нос. Зна она, да ће јој то данас још лакше поћи за руком, јер јој за леђи стоји гвоздени човјек у Берлику, а у Францеској дрма спољашњом политиком — један Фресине.

Порта не би била онако мудра колико је хвале, кад се не би тијем згоднијем приликама што више окористила. Она сина Јевропи пијесак у очи, а Фресине га објеручке хвата и сина у очи заступницима Францеске у парламенту. Докле на тај начин порта своје противнике држи у даљини, докле се она с друге стране жури да сврши свој посао и да стане пред Јевропу с готовим дјелом. С тога Дервиш-паша у Мисру; с тога и некање војске од 18.000, зарад које је можда морало пасти на жртву толико глава од кавкаске расе.

А Јевропа? А Францеска и Инглешка? А њихова част?

Јевропа, као у свему, тако је и у мисирском питању несложна. Ни саме двије западне силе, Францеска и Инглешка, које кажу да имају највиши интерес у Мисру, нијесу међу собом сложне, као што се јасно видјело на мјерама које су предлагали њихови министри, а које се никако не подударају међу собом. С осталијема пак силама не само да нијесу сложне ове двије, него су шта више у противности, премда ова противност још није отворена. Да би Немачкој врло мило било, да се Францеска па и Инглешка залетом у Мисру ослабе, о том нема никакве сумње. А и Италија имала би због Туниса рашта да се свети Францеској.

Због тога и видимо, крај свет спољашњег „конферта“ јевропских сила, да све не ударају у једну жицу, или бар не у једнаком темпу. Докле се Францеска и Инглешка загријевају највишим топлотом, докле оне друге остају хладне; докле се оне прве журе, докле оне друге показују да им није баш тако хитно у мисирском питању.

Францеска и Инглешка ниту конференцију; Турска одговара, да конференција није од преше, јер ће она сама много приће и боље урадити у Мисру то што би урадила конференција; остале силе одговарају, да ваља причекати, док се види, шта ће порта урадити тамо.

Силе чекају, а порта ради. Су 18.000 војника под Дервиш-пашом порта ће погати господар положаја у Мисру, а силе могу и даље — чекају. Усуђу ли се која, да са својом војском интервенише, порти стоје отворени Дардањали, а Мисир јој је једног ближи него Францеска или Инглешка, па може на сваки час заштити у Мисир и 10 пута онолико војске колико сада тражи Дервиш-паша. Јер о томе сумње бити не може, да порта не ће допустити нијачију интервенцију у Мисру, и у томе су сложни не само султан и Араби-паша, него и друге њеке силе за њиховијем леђима.

Хоће ли Францеска и Инглешка, у том случају, ризиковати рат с Турском, управо с исламизмом?

Ко би то могао погодити! Да Францеска и Инглешка могу на крај изаћи с Турском, то знају и мала дјеча. Али страх је од тога, што се не зна, шта би све овај рат донио у крилу својем и шта би се све из нега могло изијети! Можда је ту на коцки с једне стране Цариград и Солун, с друге стране Индија, а можда би, у том случају, ратна бурија пренијела своју зубљу са Нила па Рајну и Дунаво!

За то није ни мало чудноват појав што га данас видимо: како на једној страни порта сигурно корача, а на другој западне силе од свакога корака стријене и презају. На страни порте стоји несумњиво право; на страни западних сила велики интереси. Порти данашњи јевропски положај олакшава и убрзава кораке; западним силама тај исти положај кочи токове.

Не ће дуго трајати, па ћемо видјети, ко ће у Мисру одржати мегдан: порта у друштву са својијема тајнијема савезницима, или Францеска и Инглешка. Одржи ли га порта, Францеска и Инглешка повући ће се на траг понижене у својем угледу и оштећене у својим великим интересима. Одрже ли га Францеска и Инглешка, па прагу је велики рат ком се не зна рока ни граница.

Хоћемо овдје да исправимо једну погрешку, коју смо учинили у 20. бр. овога листа.

Говорећи у уводном чланку тога броја о уговору инглешко-црногорском, а имајући на уму саму Инглешку са Ирсом, ми смо заборавили на многобројне колонијалне државе њене, међу којима има и неких које нијесу предајемо од Црне Горе, па смо на једном мјесту казали, како не вјерујемо, да је икоји брод црногорски изио инглешке обале.

Један пријатељ из Скадра подјетно нас је на ту околност, и ми врло радо саопштавамо овдје његово писмо, којим је то учинио.

Он нам пише ово:

Господине Уредниче!

У 20. броју „Гласа Црногорца“ у уводном чланку од 15. Маја т. г. прочитао сам ваше назоре односно уговора трговачког између Инглешке и Црне Горе.

На једном мјесту у размнутом чланку кажете: „Не вјерујемо да је икоји брод црногорски изио инглешке обале.“

То не стоји. Бродови црногорски (улазници) доприрућу до Малте, а некада и до Ципра, што је инглешко, значи доприру до инглешких обала.

Молим Вас да резено уредите у Вашем штованом листу.

Примате и т. д.

Скадар, 27. Маја 1882.

Јован Т. Були.

Зидареки „Народни Лист“ у своме 44. броју, одговара нам, својим начином, на такерке које смо му учинили у 21. бр. овога листа, па за оправдање своје прводи цитат из другог неког дописа у свом 41. броју, на који се нијесу могао одкрити наше примједбе, и позива „пошљиве читатеље, да суде има ли (у том допису) заједничког и аномалног клеветанца.“

Ми хоћемо овдје да подјетимо уредништво „Народног Листа“ да се наше примједбе чијесу однесле на тај допис не на онај други у 41. броју тога листа, где се, међу осталом, каже, да је Црна Гора крила што се отвор кривошаски није могао за дуго савладати јер да кордон црногорски није чинио своју дужност.

По томе допису нека суде пошљиве читатеље, има ли у свему заједничког и аномалног клеветанца.

На остало у том одговору „Народног Листа“ није вриједно одговарати, јер стоји изјав ствари, о којој је рјеч.

Прослава успојене Гарибалдове на Цетињу.

Тужна вијест о смрти великог талијанског патриоте, славног војсковође, узорног човјека и пријатеља свег страдалућег човјечанства, Бузена Гарибалда, проишле је и код нашег цијелог становништва дубоко и болно саосјећање. Вијест нам је та стигла у суботу у јутру, и проишле је се исти час кроз све слојеве нашег становништва, где је свуда тужан утисак оставила. Грађанство наше дало је исти дан достојан пријаз том свом саосјећању посланици у Рим телеграм овога садржаја:

„Одбору за погреб Гарибалда, у Рим.“

Примите наше најдубље саучешће у великој жалости, која је смрћу најславнијег јунака и највећег човјека данашњег вјека, Бузена Гарибалда, залегла не само Италију него и цијело човјечанство. Славно име његово вјечно ће с поштом спомињати Црна Гора, коју је он дубоко и гоматао. Бог да му душу прости!

У име грађанства“

(Доласе потписи).

Осим тога грађанство се сирисало да даде свечан парастос за душу великог војсковође, и то је донета учинило у прошлу суботу 29. пр. м. На тај цијел састављен је био, под предједишњом ордера-Пера Матавоџа, нарочити одбор који је сирисао све што треба за тај свечаност. На сами дан парастоса, у суботу у јутру, на дао је одбор на грађане цетињске овај

П О З И В.

Један велики човјек данашњег вјека испустио је у прошли негак своју велику душу.

Бузене Гарибалди, човјек и јунак, човјек с једнога краја свијета на други, човјек са својих људских и јуначких врлина, престао је живити.

Има ли којег међу нама, коме то славно име не би било познато?

Бузене Гарибалди син је Италије, а дједима својим постао је грађанин цијелог човјечанства.

За то и ми имамо разлог, да га славно и величамо.

Он је био одлична врлина људска, чист од сваке себичности, а сиром предан срцем и душом свакој ствари своје отаџбине. И још више од тога: он је пламенитим духом својим обухватао цијело човјечанство, и у срцу своме ојећао болове свих набољих и мучених народа. Без користи своје служио је он јуначком мишлом својом отаџбини својој, а служио је у равној мјери и год свих омијех, који су под тужним јармом стогауја тежали. Све ослобођено и уједињено.

За то данас важе над гробом невиним не само Италија, него и цијело човјечанство, које поштује трудиштво и слободу народа.

За то смо и ми потписници овога, да му по заслуги учинимо над гробом пошту као човјеку и јунаку, који је у дипломатском гласу, као и у јуначком, чистијејем врлина у своме човјеку, који је свијетом обраду који има давати у души свакоме који тежи за слободом и јединством свог народа, да се може пријатељу који је дубоко из: и сиром и братски и у свијету и у своме важема помаћу му ријечју и дјелом.

Державна академія наук і мистецтв України